

*Прокопенко І. Р., аспірант
Ляшенко О. Є., студентка гр. Тмб-11
Науковий керівник – Карпенко Ю. В., к. е. н.
Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»*

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ У ВОЛИНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Провідну роль у розвитку туризму відіграють соціально-економічні фактори. Вплив економічних чинників на туризм головним чином обумовлено тим, що між тенденціями розвитку туризму і економіки спостерігається тісний взаємозв'язок. Держави з розвинутою економікою, як правило, лідирують на світовому ринку за кількістю туристських поїздок своїх громадян. Від економічного становища держави залежать не тільки доходи населення (як відомо, туристична активність змінюється в залежності від наявних у громадян фінансових коштів), але і рівень розвитку матеріально-технічної бази та інфраструктури туризму. До числа економічних факторів також відносяться: інфляція, процентні ставки, коливання реальних обмінних курсів валют. Розвиток туризму дуже чутливо до того, в якій фазі економічного циклу – піднесенні чи спадання – знаходиться не тільки національна, а й світова економіка. До числа соціальних факторів розвитку туризму відноситься також підвищення рівня освіти, культури, естетичних потреб населення.

Волинська обл. вигідно розташована на північному заході України, тому що знаходиться на перетині важливих транспортних шляхів із Західною та Східною Європою, що особливо важливо для туристичного розвитку країни та області зокрема. Волинь нерідко називають «Вікном в Європу». Її територія входить до транскордонного об'єднання «Єврорегіон «Буг». На півночі Волинська область межує з Брестською областю Республіки Білорусь, на сході – з Рівненською областю, на півдні – з Львівською, на заході – з Холмським і Замостським воєводствами Республіки Польща.

На Волині функціонує 9 пунктів пропуску: 4 – на українсько-польському та 5 – на українсько-білоруському кордоні. Волинська область має достатньо розвинену транспортну мережу. Зо-

крема, її територією проходять такі важливі автомагістралі міжнародного значення, як Київ-Ковель-Варшава-Берлін і Київ-Ковель-Брест. Територія Волині становить 20,1 тис. км² [1, с. 86].

Волинська обл. регіон має цілий перелік чинників, які позитивно впливають на його конкурентоспроможність з точки зору можливостей розширення і підвищення ефективності міжнародних туристичних зв'язків, а саме:

- близькість до країн Європейського та Митного Союзів;
- широкий туристичний та культурний потенціал;
- наявність значних природних ресурсів;
- розвиненість інфраструктури бізнесу;
- високий виробничий та науково-технічний потенціал регіону;
- наявність кваліфікованих кадрів і високий рівень професійної підготовки працівників [2, с. 27].

Транскордонне розташування, кліматичні умови, великі лісові масиви, водні об'єкти, різноманітність флори і фауни, наявність мінеральних джерел та запасів лікувальних грязей створюють умови для відпочинку і оздоровлення, а саме – для розвитку різноманітних видів туризму на теренах Волинської області.

Чисельність наявного населення області, за оцінкою, на 1 грудня 2019 р. становила 1 031,8 тис. осіб. У січні–листопаді 2019 р. кількість жителів зменшилась на 3 509 осіб. Обсяг природного скорочення у порівнянні з січнем–листопадом 2018 р. збільшився на 619 осіб.

Середньомісячна номінальна заробітна плата штатних працівників підприємств, установ та організацій області (з кількістю працюючих 10 осіб і більше) у 2019 р. становила 8 663 грн, що на 18,3 % більше, ніж у 2018 р. (в Україні – 10 497 грн і на 18,4 % більше). За рівнем зарплати Волинь випередила Житомирську, Кіровоградську, Сумську, Тернопільську, Херсонську, Чернівецьку та Чернігівську області. Індекс реальної заробітної плати у 2019 р. порівняно з 2018 р. становив 109,3 % (в Україні – 109,8 %).

Туристичних об'єктів для задоволення найрізноманітніших бажань туристів є більш ніж достатньо. Іноземних туристів приваблюють наші природні та історико-архітектурні ресурси, тому туристичний потенціал області можна згрупувати таким чином: спортивний туризм; оздоровчо-пізнавальний; зелений

туризм; етнічний туризм; водний туризм; аматорський туризм: (мисливство та рибальство); релігійно-сакральний туризм; діловий туризм [3, с. 164]. Але, на жаль, ці вищеперераховані чинники, які змогли б покращити туристичну діяльність Волинської області, загальмувала економічна криза та військова агресія на сході країни.

Туристичний потенціал області формують: 2 центри туристичної інформації, 3 національні парки, 231 рекреаційна зона, 118 рекреаційних пунктів, 267 озер, 285 агросадіб, 152 заклади розміщення, 7 санаторіїв, 17 музейних закладів, 1 534 об'єкти культурної спадщини, 11 фестивалів (понад 571 000 туристів), 1 туристичний кластер, 8 маркованих туристичних шляхів, 7 туристичних знаків, 5 активних туристичних клубів, 2 екопарки, 2 офіційних туристичних веб-ресурси, 341 суб'єкт туристичної діяльності області.

На території області під охороною держави перебуває 1 534 об'єкти культурної спадщини, налічується 20 історичних населених місць, діють два історико-культурні заповідники, знаходиться 265 озер, 231 рекреаційна зона та три Національні природні парки (Цуманська пуща, Припять-Стохід, Шацький), достатньо розвинена мережа туристично-рекреаційних закладів [4]. Виокремились провідні підприємства, які працюють над створенням власного туристичного продукту та інвестують кошти у розвиток власної матеріально-технічної бази.

На даний час працює більше 130 туристичних фірм (туроператорів та турагентів). Мережа санаторно-курортних і відпочинкових закладів області нараховує понад 200 установ, більше 300 садіб сільського зеленого туризму, 226 з яких у Шацькому районі [4], що позитивно впливає на розвиток туризму в області.

Витрати населення області на культуру і відпочинок в розрахунку на одне домогосподарство у 2018 р. порівняно із 2017 р. зменшилися на 7,3 %, але витрати на послуги готелів і ресторанів за даний період збільшилися на 44,5 % [1, с. 86]. Але слід зазначити, що за 2017–2018 рр. кількість внутрішніх туристів в області збільшилася на 51,4 % [5], що позитивно вплинуло на доходи підприємств сфери туризму в області.

Культурно-дозвілєва туристична інфраструктура області складається із закладів різних типів: театрів і кінотеатрів, клубів і

дискотек, бібліотек і музеїв. Здебільшого ці заклади використовує місцеве населення [2, с. 165]. Найбільшу кількість культурних закладів мають міста: Луцьк, Ковель, Нововолинськ та Володимир-Волинський. Заклади культурно-дозвілдової інфраструктури впливають на формування туристичної привабливості області. Створення якомога більшої кількості таких закладів сприяє збільшенню грошових витрат туристів, а отже – надходжень до місцевого бюджету [4].

Отже, як показують дослідження Волинська область входить в число найбільш привабливих у туристично-рекреаційному плані територій України та характеризується достатнім економічним та соціальним потенціалом про що свідчить кількість туристів, яка постійно зростає. Але, залишається велика кількість пам'яток історії та культури – об'єктів туристичного показу, що потребують проведення ремонтно-реставраційних робіт, встановлення туристичних знаків-вказівників до них та облаштування їх засобами для доступу людей з обмеженими фізичними можливостями, туристично-рекреаційні та лікувальні ресурси використовуються не в повній мірі.

Список використаних інформаційних джерел

1. Волошин І. М. Геопросторове поширення та характеристика туристично-рекреаційних ресурсів Волинської області / І. М. Волошин // Географія та туризм. – 2017. – Вип. 39. – С. 86–97.
2. Гуртовий Г. О. Волинь – край козацький: історико-краєзнавчі нариси / Г. О. Гуртовий. – Луцьк : Надстир'я, 2014. – 388 с.
3. Єрко А. В. Сучасний стан розвитку туристичної інфраструктури Волинської області / А. В. Єрко // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Географія. – 2016. – № 1. – С. 163–170.
4. Волинь унікальна [Електронний ресурс]. – URL: <http://tourism.volyn.ua/ua/Events.html> (дата звернення: 16.12.2020). – Назва з екрана.
5. Про природно-заповідний фонд України: Закон України від 16 червня 1992 року № 2456-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 34. – Ст. 502.